

האידיאולוגיה הנאצית, תעמולה לגיוס ההמונים

הקדמה:

נושא התעמולה הנאצית בגרמניה מתייחס לתקופה שבה היטלר ומפלגתו כבר נמצאים בשלטון, אחרי הבחירות של שנת 1933. עבודה זו מציגה את החשיבות של הפעולות הציבוריות שעשתה המפלגה כדי להפיץ את האידיאולוגיה הנאצית.

באידיאולוגיה זו יש התייחסות למספר מרכיבים:

1. תורת הגזע: בניית מדע מודרני המבוסס על היררכיה של גזעים בבני האדם, כאשר הגזע הארי הוא

גזע האדונים, הגזע הסלאבי הוא גזע העבדים של הארים והגזעים השמיים (בעיקר היהודים) נמנים על הקבוצה שאין לה זכות קיום. תורה זו מבוססת על התפיסה של דרויניזם חברתי, שעל פיה ישנו מאבק מתמיד בין הגזעים, ומתפקידם של האדונים לכבוש ולממש את שליטתם על שאר הגזעים. טוהר הגזע כולל גם את הרעיון של קביעת אמות מידה גופניות לבני הגזע הארי. ושיש להוציא מתוך החברה גם את מי שנמנה על הגזע הארי, אך יש בו מחלות תורשתיות המחלישות את עמידות הגזע. בתוך כך נכללים החולים, בעלי הפיגור והנכויות השונות, הומוסקסואלים וכו'.

2. אנטישמיות מודרנית: רעיונות אנטישמיים מסורתיים המפותחים לכדי תפיסה מדעית, על פיה היהודים הם גזע נחות המסתתר מאחורי מסכה של נסיונות ההשתלבות בחברה, אך בעצם ישנה קנוניה יהודית כלל עולמית להרוס את התרבות ולהשתלט על העולם. היהודים מואשמים שהם פועלים בכל מדינה בדרכי רמייה, שקר, גנבה ומתפשטים בעולם ובכל חברה תרבותית כמו מחלה – לכן יש לעקור את נוכחותם מן השורש. היהודים באשר הם מואשמים כמי שמפיצים את המהפכה הקומוניסטית ומביאים בכך להרס היציבות הכלכלית ובמקביל הם מפיצים את הקפיטליזם ורוצים בעזרת כספם להשתלט על כל העולם.

3. מרחב מחייה: הצורך של העם הגרמני במרחב מספיק לצרכים הכלכליים והתרבותיים של גזע האדונים. זהו הרעיון המצדיק את היציאה למלחמות וכיבושים במדינות אחרות, תוך ביטול זכותם של עמים אחרים לחיות בחופש במדינותיהם, ביטול הבעלות של עמים אלו על שטחיהם ואוצרות הטבע שלהם וניצול כל האמצעים הכלכליים שניתן להפיק במהלך כיבודים אלו לטובת הצרכים של העם הגרמני.

4. מדינת העם (הפולק) הגרמני: רעיון לאומני השואף להביא לאחידות הלאום הגרמני. כדי להביא לכך

שגרמניה תהיה רק של הגרמנים יש לטהר את החברה מכל גורם מזיק ושונה. מכאן נובע שמי שאיננו גרמני עפ"י גזעו איננו אזרח גרמני והוא מועמד לגירוש.

5. המשכיות הרייך הגרמני: תפיסה היסטורית המבקשת לקשור בין השליטים הקודמים בגרמניה

שהביאו לבנייתה ולחזקה עד מלחמת העולם ה-1 ובין השלטון של היטלר ומפלגתו. היטלר מבקש בכך ליצור דימוי של מנהיג מושיע ומועמד להערכה כמו מנהיגי העבר הקיסרים והקנצלר ביסמרק שהקים (ב-1871) את מדינת גרמניה המאוחדת.

כל הרעיונות של האידיאולוגיה הנאצית מבוססים על המשטר הריכוזי והטוטליטרי שבנה היטלר עם היבחרו לקנצלר, לאחר שביטל באמצעות חקיקה את הדמוקרטיה של רפובליקת וימאר. כלומר, זהו משטר שבו יש מפלגה אחת; מנהיג אחד שנבחר לכל חייו; אידיאולוגיה אחת – היא האידיאולוגיה הנאצית וריכוזיות של כל אמצעי השלטון, המידע ואמצעי התקשורת, הכוח הצבאי והמשטרה, ביטול הפרדת השלטון בין מערכת המשפט ובית הנבחרים, ביטול כל התארגנות פוליטית מלבד זו של המפלגה הנאצית וביטול כל פעילות כלכלית נפרדת מן המדיניות הנאצית.

את הרעיונות הללו ביקשה המפלגה להפיץ בכל אמצעי התקשורת, בתי הספר והאוניברסיטאות, ברחובות הערים ובכל אמצעי כתוב שיכול היה לבטא את רעיונות האידיאולוגיה החדשה של גרמניה.

מהלך העבודה:

לפניכם משימת חקר, שמטרתה לבחון את הנושאים שהיו בשימוש בתעמולה הנאצית בשנים 1933 - 1939.

1. הגדירו, מהי תעמולה. במה שונה תעמולה מחינוך?

2. עליכם לסקור אתר באינטרנט העוסק בתעמולה חזותית (להבדיל מתעמולה כתובה של מאמרים,

כתבות עיתונות ומחקרים מדעיים שהפיצו את האידיאולוגיה הנאצית) ולהכין במלים שלכם את

הניתוח הרעיוני והחזותי של הפוסטרים, הקריקטורות, והתמונות השונות שהופצו לקהל הרחב

בגרמניה.

לפני שתבחרו מהם האובייקטים שתנתחו חשוב לעבור על הפרסומים המופיעים באתר ולאפשר לכם להכיר

מקרוב כמה שיותר דוגמאות. ורק לאחר מכן להתייחס ל-5 אובייקטים חזותיים לפי קריטריונים של

השאלות הבאות:

א. מהו הרעיון המובע בתמונה?

ב. מהם האמצעים החזותיים שעושה האומן כדי להעביר מסר גלוי ומסר סמוי? יש להתייחס לצבעים, למיקום הדמויות והחפצים על גבי התמונה, לדרך העיצוב של הפרטים המופיעים בתמונה ולתחושה המועברת מן התמונה.

מקורות המידע:

אוניברסיטת קלווין:

<https://research.calvin.edu/german-propaganda-archive/ww2era.htm>

קובץ פוסטרים מתורגמים לאנגלית:

<https://allthatsinteresting.com/nazi-propaganda-posters#15>

המכון ללימודי השואה:

<http://www.shoa.org.il/image.ashx?i=79289.pdf&fn=16.pdf>